

Locuinti'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a Morariloru Nr. 18.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decat numai de la corespondentii regulari ai „Federatiunii.“
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siesu lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Romanii'a :

pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei u
„ 6 lune . . . 15 „ = 16 „ „
„ 3 — . . . 8 „ = 8 „ „

Pentru inserțiuni :

10 cr. de linia, si 30 cr. taos'a timbrale pentru nesoc-care publicatiune separatu. In loculu deschis 20 cr. de linia.
Unu exemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 11. aug. 1870.
30. iuliu

Nimene n'a crediutu, ca armele franceze se fia astatu de nenorocose indata la inceputulu resbelului. — Cu tote aceste, invingerile prusiloru la Weissenburg si Wörth nu potu ave importantia, ca se desperamu in Franci'a; ea este puternica si va sef indrepta smintela ce pote s'au facutu pana acum'a in conducerea armatei sale. Dreptu, ca prusii nu mai potu de bucuria si sunt esaltati in gradulu supremu pentru invingerile reportate, pana ce d'in contra, in Franci'a a produsu sensatiune rea primulu nesuccesu; inse acesta impregiurare va servi numai spre una mai mare imbarbare a francesiloru contra inimiculu rasei latine, germanismulu. Telegramele d'in Parisu ni anuocia degia pregatirile enorme ce se facu pentru inmultirea puterii armate; foiele opusetiunali chiaru emitu apelluri caldurose la patriotismulu francesu; in scurtu vomu vede pote, ca tota Franci'a este in arme. Cumca republicanii aru pune pedece imperatului, ca gard'a mobile s'ar' fi rescolatu in contra trupeloru si ca Napoleonu ar' sta dara intre doue focuri, unulu a-casa d'in partea republicaniloru, altulu d'in partea prusiloru, ni se paru a fi numai sciri tendentioase: francesii se voru scf intr'unu candu patri'a loru este in periclu. Se intielege, ca germanii inca voru face tote pentru a se intarf' si a-si potentia puterile contra Franciei esacerbate; si asiè potemu se vedemu incingundu-se celu mai crancenu resbelu, d'intre cate a esistatu candu-va.

Intrebarea este, ca ore puterile neutrali concede-voru, ca Franci'a si Prussia se se bata pana in infinitum, ca ci ambitiunea natiunale a ambeloru acestoru state este mare; nece Franci'a nece Germani'a, sub comand'a Prusiei, nu voru voi se esa umilite d'in acestu resbelu. Se si vorbesce de una intermediare diplomatica a puteriloru mari intre partile belligeranti. Dreptu, ca pana acuma nu esistu date sigure despre acesta intermediare, inse multi credu, ca Europ'a nu va pote privi cu ochii indiferentismulu a versare atatu de mare de sange. Este siguru, ca Franci'a ar' respinge una asemenea intermediare, ca-ci onorea armeloru franceze si a primulu soldatu d'in lume n'ar' pote suferi umilirea ce i-se facu la Weissenburg si Wörth, inse nece Prussia n'ar' ave voia d'a fi retienuta in mediu-loculu calei sale catra glori'a d'a umil' pre marea natiune franceza. Cumca prusii, in ingamfarea loru, incepu a-si tiené capulu susu, se vede d'in diuariele loru. „Schles. Ztg.“ esclama: Nu ni trebuie pace, pana candu cert'a nu se va termina definitivu; nu ne intereseza ori-ce se se intemple in Parisu; nu continuamu resbelulu contra vre-unei persone, dinastie seu forme de regimu ci contra Franciei, carea de trei secle incoce a reclamatu pururea dreptulu d'a domni preste poporele Europei; marginea intre lumea romana si cea germana trebuie se fia bine determinata si tare. Asiè vorbescu prusii; inse francesii nu se voru supune, cu un'a, cu doue, dictaturei lui Bismarck, ci se voru silf cu ori-ce pretiu a-si sustiené nimbulu si renumele avutu pana aci. Bismarck trebuie se fia pregatitu la acesta; vomu vede dara, unde va ajunge ingamfarea pruscesca.

Este verosimilu, ca in cele mai d'aprope dile are se urmeze una lupta d'intre cele mai mari la Metz.

Se insemnamu numai, ca intreg'a armat'a pruscesca, care opereza, const'a d'in 380 mii omeni; inse numerulu ei scade prin trupele observatoriu, cari se asiedia inderetru; era armat'a franceza concentrata la Metz inca va fi aproape de 300 mii barbati. Telegramele anuociau, ca lupt'a decidiatoria aveá se se intemple ieri seu asta-di. Pana acuma n'au venitu sciri despre vr'una lupta la Metz; totu ce se dice este, ca armat'a franceza astepta cu insufletire lupt'a mare. Chiaru daca francesii aru fi batuti si la Metz, se nu credemu, ca Franci'a va remane umilita; nu, nece-decatu, lupt'a se va continua d'in partea natiunali.

cese cu mai mare focu, si numai dupa ace'a se voru convinge prusii, ca Franci'a nu este Austria d'in 1866.

Resbelulu.

Situatiunea e mai grava de catu ori si candu alta-data. Telegramele venite d'in tote partile constatza invingerile eclatante, reportate de prusi la Wörth si Weissenburg a supr'a armatei franceze. In urm'a acestoru invingeri, tota puterea armata a prusiloru o vedemu concentrandu-se pre teritoriulu francesu, era pre principele de corona d'in Prussia innaintandu neimpedecatu cu victorios'a lui armata spre Parisu. Inse pana acolo totu-si nu va merge treb'a, ca-ci considerandu stimulatune d'in intregu Franci'a carea e forte inimica prusiloru, imperatulu Napoleonu, celu putienu pro momento, n'are se se tema de neci unu inamicu internu. Insa-si opusetiunea pare a delaturá tote discordiele si frecarile interne in faci'a acestui periclu amenintatoriu, pentru ca estu-modu se-si apere cu energia patri'a. Sentimentulu natiunali este asta-di in Franci'a cu multa mai invapariatu, decat' ca ea se-si indrepteze puterile sale contra altui-a, decat' contra „inimiculu comunu“, care este prusulu. Nu incape indoiela, ca ne aflamu in ajunulu unei batái mari si decidiatorie, carea va ave locu sub murii cetatii franceze Metz, si, la casu candu si aci voru reportá invingere armele prusiane, atunci e decisa si sortea lui Napoleonu si a dinastiei sale, si se pote intempla, ca Franci'a va respunde la sfarémarea armatei imperatesei cu proclamarea republicei si cu organizarea armatei populari, candu apoi resbelulu se va reincepe de non si cu una furia mai mare. Nu potemu trece cu vederea scirile de totu importante ale mai multoru diuarie, ca adeca corpurile legelative au de cugetu a pune sub acustione pre suveranulu francesiloru, cu alte cuvinte a-lu constringe se abdica, conducerea ulterioara a destineloru Franciei se o depuna in man'a unui guvern provisoriu, era conducerea armatei in man'a generalulu orleanistu Changarnier, pentru ca estu modu se restitua cu totu pretiulu onorea militara a Franciei, inse nu mai multu prin armata imperatesca ci prin cea populara, prin armata republicana. Aceste sunt, la totu casulu, sciri de una importantia extra-ordinaria, si apte d'a ne face se fimu pregatiti pentru eventualitati si schimbári neprecalculabile, ce au se urmeze, in celu mai scurtu tempu, in Franci'a, si in genere in Europ'a apuséna.

Catu despre consecintiele militare a le celoru doue invingeri, reportate de armatele prusesci asupr'a armeloru franceze, acele se potu resuma intr'acolo, ca Franci'a e constrinsa se renuncie la bas'a ei de operatiune de pana acuma, carea se estindea de la Thionville pana la Lauterburg de una parte, si de la Lauterburg pana la Hainingen de alta parte, si se se retraga spre lini'a ferata Thionville-Metz-Nancy-Epinal. Corpulu maresialulu Mac-Mahon a fostu ajutatu, in lupt'a de la Wörth, de divisiunile corpuriloru lui Canrobert si de Faily. Mac-Mahon a comandatu simburele trupeloru, divisiunile d'in Algeri'a probate in resbele, si se pote dice, ca prin perderea luptei de la Wörth s'a nimicitu partea cea mai buna a armatei franceze.

Este unu ce forte enigmaticu, ca Franci'a nu a potutu opune inimiculu seu armate intregu, ci numai corpuru singuratece, precum si impregiurarea, ca invasiunea francesiloru in Germani'a, ce se accepta de mai multe septemane, s'a schimbatu in una invasiune in Franci'a. Daca disciplin'a militariloru a remasu intacta, si daca perderile de la Wörth, Weissenburg si Saarbrücken, despre cari ni a anuociatu firulu electricu, nu au frantu elementulu moralu alu armatei franceze, ce'a ce si credemu, atunci trebuie se fimu pregatiti la una lupta principale ce va urma la fluviulu Mosel, in tienutulu de la Metz, unde s'au concentratu corpurile nebatute ale armatei franceze, a nume arip'a stanga si centrulu, comandate de generalii

Frossard, Bazaine si Ladmiraunt. Nu incape indoiela, ca planulu de resbelu alu generaliloru francesi a fostu forte gresitu, inse una lupta gloriosa a armatei franceze va pote nimief, intr'unu momentu, tote rezultatele de pana acum'a ale armeloru prusiane.

Scirile venite d'in Franci'a spunu, ca imperates'a Eugeni'a a emisu una proclamatiune noua, prin carea provoca pre cetatiani francesi, ca se-si apere cu energia teritoriulu natiunali. Unu apelu alu deputatiloru d'in stang'a camerei provoca pre toti francesii a se inarma fara amenare. De asemenea si comitetulu foieloru opusetiunali a emisu unu apelu totu in intielesulu de mai susu.

Unu raportu alu ministrulu de resbelu Dejean catra imperates'a enumera mesurile luate pentru aperarea Parisulu, spunendu totu-odata ca armat'a se va intregi cu alti 150,000 fetiori, cari se voru pote tramite pre campulu resbelului; acesti-a d'impreuna cu class'a de etate d'in 1869, cu gard'a natiunale si cea mobile voru forma 2 milioane de luptatori, pentru cari sunt degia gat'a puscele, dupa a caroru-a distribuire voru mai remane inca superflue unu milionu. Si, precum se vede, proclamatiunile imperatesei precum si apellurile facute nu au remasu fara rezultat, ca-ci, conformu unui telegramu d'in Parisu, cu datulu 8. aug., d'in tote prefecturele concurgu barbati de tote partile, pentru a se inrola contra inimiculu comunu.

Scirile d'in Metz spunu, ca generalulu Faily sta in comunicatiune cu maresialulu Mac-Mahon, ca armat'a franceza e forte entusiasmata si ca acesta se concentreza la riulu Vogesen, pentru a impededá pre inimicu de a trece preste elu. Alte sciri franceze, venite totu de la Metz, spunu ca la Wörth s'au luptatu 33 000 francesi contra unei puteri immense de 140.000 prusi. Perderile sunt forte mari in ambe partile. Asiè scirile d'in Berlinu ni spunu, ca d'intre francesi au caditu celu putienu 5000 morti si raniti, intre acesti-a multi oficiari, si 6000 prisioneri; era perderile prusiloru se urca la 3000—4000 morti si raniti. Precum se vede, invingerile de pana acum'a a le prusiloru sunt forte scumpu cumperate, ca-ci perderile loru sunt mai atatu de mari, ca si ale francesiloru; ba noi suntemu pre aplecati a crede ca, daca inse-si telegramele prusesci constatza ca perderile prusiloru se urca la 4000 fetiori, atunci de siguru adeveratele loru perdi voru fi, daca nu mai mari, celu putienu catu si ale francesiloru.

Scirile mai recinti spunu, ca corpulu generalulu Faily, care n'a fostu inca angagiatu, s'a impreunatu cu armat'a, carea se concentreza in tienutulu de la Metz. Cu conducerea operatiuniloru e incredintiatu maresialulu Bazaine. Armat'a inimica se concentreza la fluviulu Saar, era cartirulu principalu alu regelui Vilhelmu se afla in Kaiserslautern. Unu telegramu d'in Metz de la 9. aug. spune, ca maresialulu Bazaine primesce comand'a suprema preste trupele intrunite la Metz. Generalulu Decamp fu numitu comandante preste corpulu alu treile-a de armata. Mac-Mahon si-aduna partea cea mai mare a armatei sale si se retrage spre Nancy. Unu altu telegramu totu d'in Metz spune, ca unu scadronu de usari a respinsu unu despertiementu esploratoriu de ulani. Una depesia privata d'in Parisu, cu datulu 10. aug., anuocia, ca generalulu orleanistu Changarnier este numitu in statulu-majoru. Se crede, ca asta-di seu mane se va intempla una bataia. Scirile prusesci voiescu se scia, ca perderile francesiloru, suferite la Wörth, se urca la 10.000 morti, raniti si prisioneri.

Premitiendu aceste, se vedemu ce se petrece in corpulu legelativu, intrunitu, precum amu anuociatu in Nr. trecutulu alu diuarului nostru, in 9. augustu. La redeschiderea lui, ministrulu Ollivier dechiará ca, daca se voru gasi alti ministri mai capabili pentru evenimentele actuali, ministerulu se va retrage fara amenare. Latour Dumoulin propune, ca presidiulu ministeriului se se dea generalulu Trochu. — Favre cere inarmarea fara amenare si organizarea gardeloru natiunali pre

bas'a legii d'in 1831. Perderile suferite de armata franceza le atribue impregiurării, că sieful generalilor nu este destul de capabil; dreptu-ace'a pretinde, ca imperatul să depuna comand'a și să primescă afacerile țerei. Declarațiunile aceste produsera una iritațiune imensa; d'in stang'a urmara aprobări, era d'in partea majorității protestări energioase. Deputatul Keratry pretinde abdicarea imperatului Napoleonu, fii inse indrumatu la ordene, in urm'a carei-a presedintele se vediu constrinsu să intrerumpa ședința. La redeschidere, se primi propunerea lui Keratry, d'a chiamá sub arme clasele de etate de la 1858 până la 1863, era Ollivier declara că imperatul a insarcinatu, cu consentiementulu imperatului, pre generalulu Palikao cu formarea noului cabinetu.

Precum se vede, situațiunea e un'a d'entre cele mai serioase, și ne indreptatesce la presunțiunea că, preste putienu, firulu electricu ne va surprinde cu sciri de un'a importantia neprecalculabila. Până atunci inse să presupunemu, că națiunea franceza, delaturandu tote pasiunile și frecvările interne, se va radica ca unu barbatu contr'a inimiculu comanu, salvandu estu-modu onora și demnitatea gloriosei sale patrie.

Foi'a „Societății pentru invetiatur'a poporului romanu.“

In urmarea luptei politice continue, literatur'a romana in genere, dar' mai vertosu literatur'a invetiatur'e populare stagnedia de o data cu insasi invetiatur'a populare. La straini nu numai invetiatorii și profesorii se interesedia de caus'a instructiunei, ci intieliginti'a, națiunea intregă; ér' la noi, cei, cari s'aru interesá de acésta causa santa, — a fara de invetiatorii și profesorii, — sunt nisce rari nantes in gurgite vasto. De aci se ni esplicamu desolutiunea, seraci'a și confusiunea ce domnesce la noi pre acestu terenu.

Desconsiderarea causei, indiferentismulu grosu manifestatu facia de d'ins'a facu, că mai tote incercările, tote intreprinderile in asta directiune in scurtu se nimicescu, apunu, nelasandu initiatoriloru decátu suveniru triste și deficitu. Astufeliu, s'a intemplat si cu organele de acestu caracteru: „Amicul scolari“ și „Magazinulu pedagogicu.“

Asta-di, noi romanii de d'incece de Carpati n'avemu baremu unu singuru organu pedagogicu, care se tractedia despre invetiatur'a populare; invetiatorii, institutorii și profesorii nostri n'au nici baremu unu terenu propriu, unde aru poté tractá și desbata cestiunile d'in sfer'a lor, ei sunt nevoiti a se multumi, daca vr' unu diurnalu politicu li dá pucinu spatiu pentru a inserá un'a séu alta miscare mai insemnata. Dar' au trecutu ani, de candu n'am vediu neci una disertatiune séu de abateru pedagogicu; de-si nu potemu dice, că ar' lipsi materi'a.

Vediuramu, că se fece legea de instructiunea populare; asta-di mane se va vota legea pentru scolele de mediulocu (gimnasia) și inca neci unu invetiatoriu, pedagogu séu profesor romanu nu si-a datu parerua despre aceste legi, de-si n'amu poté dice, că nu s'aru aflá si intre romani pedagogi, cari aru scí si aru poté vorbi la obiectu.

Legea de instructiunea populare e pusa in praxe si se lucrea pre bazea acelei-a. Pedagogii, invetiatorii romani tacu, ca piticulu.

Caus'a acestoru rele credu a fi lips'a de unu organu pedagogicu. Infintiarea unui asemenea organu nu se mai pote lungu améná, fara detrimintulu instructiunei publice.

Inse si până ce s'ar' intemplá acésta, este imposibilu să nu atraga atentiunea invetiatoriloru, preutiloru și, in genere, a totoruru, cari se interesedia de instructiunea publica, foi'a „Societății pentru invetiatur'a poporului romanu.“

Am cetitu cu indestulare numerii de pan'acum ai acestei foi'e pretioase, si m'am convinsu predeplinu, că este redactata cu multa erudițiune și cu multa grige.

Materi'a este bine alesa și prelucrata de autorități pedagogice, de omeni de specialitate. Foi'a este organulu „societății pentru invetiatur'a poporului romanu,“ care felicită in fruntea sa pre eruditulu d. C. Esarcu, mai decurendu denumitu consiliariu la ministeriulu de culte și instructiune publica in Romani'a.

Pentru a poté deduce, cătu este de interesante acésta foi'a, voiú insrá aci articlii d'in cei 3 numeri aparuti pan'acum: I. Actele societății; statutele societății pentru invetiatur'a poporului; — discursulu prin care s'a declaratu de constituita societatea; — regulamentulu socie-

tății; — sectiunile societății pentru invetiatur'a poporului romanu; — cursurile de adulti; — scolele normale primarie. II. Scôla: Istori'a diverselor sisteme de educatiune și metodeloru de invetiamentu la principalele popore, de d. C. Esarcu; — necesitatea și importantia educatiunei, de I. Badilescu; — unu principiu pedagogicu, de C. Esarcu; — tabelu statisticu de starea scoleloru și instructiunei in judetiulu Dambovit'a și Muscelu, de I. Petrescu; — invetiamentulu lectur'e și metodele usitate la acestu invetiamentu, de Badilescu; — idee pedagogice, de I. C. Massimu; — principiu instructiunii obligatorie. III. Enciclopedia populare: omulu și natur'a, de St. C. Michailescu; — balon'a, de C. Esarcu; — instructiunea civica, de D. V. Missiru; — aerulu atmosfericu de Dr. Davila; — romanii, de G. B.; — art'a tabacariei, de D. Ananescu, și mai multe poesie frumoase de Alesandri, Heliade și Cretianu. IV. Diverse.

Redactiunea promite, că cuprinsulu acestei foi'e la anu va fi, celu pucinu, 60 cole tiparite, si facia de aceste pretiulu de prenumeratiune e forte bagatelu — 10 lei n. pre anu; pentru invetiatorii d'in orasie inse e 5 l. n., ér' pentru invetiatorii d'in sate e numai 3 l. n. Firesce, acestu pretiu de prenumeratiune se intielege singuru pentru cei d'in Romani'a libera; dar', credu, generositatea cunoscuta a redactiuniloru de preste Carpati nu va fi deregata nici invetiatoriloru nostri, cari si altcum ducu mare lipsa materiale, ci sum preconvinsu, că fia-care invetiatoriu, cu unu pretiu de 1 fl. 50 cri séu celu multu cu 2 fl., va poté fi prenumerante pre unu anu la „foi'a Societății pentru invetiatur'a poporului romanu.“

In cause de abonamentu a se adresá către secretariulu administratiunei, Dlu C. I. Emilia nu, in Bucuresci, strad'a Pensiunatului, nr. 10. Codrus.

Clusiu, 31 iuliu 1870.

In legatura cu corespondinti'a d'in 19 iuliu a. c. aparuta in numerulu 67 alu „Federatiunei,“ vinu a ve incunoscinti'a, cum-că Dlu Millo, afara de cele-a trei representatiuni mentiunnte in predi'sa corespondinti'a, a mai datu inca trei representatiuni teatrale in Clusiu, in 23, 24 și 25 iuliu, ér' in 27, cu trup'a sa, a parasitu Clusiu, mergendu la Aradu. Scopulu Dlu Millo era, dupa cum mentiunasem in scrisoarea mea d'in 19, ca să cerceze mai de aproape Oradea dupa Clusiu; acolo s'a fostu și anunciatu, inse neprimindu de la domni de acolo respunsuri pre invitatorie, a purcesu la Aradu, unde era invitat si acceptatu cu caldura. Dupa cum am aflatu, pre Dlu Millo si trup'a sa i-au invitat si la Abrudu, Alb'a-Iul'a si Nasaudu, caroru invitari cu acésta ocaziune, d'in cause escusabile, nu a potutu corespunde.

Cele-a trei representatiuni d'in urma au fostu: in 23 „Prepastiele Bucuresiloru,“ comedia vodevila in 4 acte, compusa de Dlu Millo; la 24 era anuciata „Boerii și tieranii,“ comedia vodevilla in 2 acte, de Dlu Millo și „Paraponisitul“ (fara servitiu), cantioneta comica de Alesandri, — inse numai cea d'in urma se produse, era cea d'antăiu, d'in cauza că cantaretiulu Alesandrescu I. se bolnavise, a ramas si in locu-i s'a produsu alte doue piese: „Pricopsitii,“ comedia in unu actu, de S. Michailescu și „Mus'a de la Burdujeni,“ comedia vodevila in unu actu de C. Negrutiu; ér' in 25, ca ultim'a representatiune „Gianulu capitanu de haiduci,“ drama nationala cu cantece, in 4 acte și 6 tablouri, de Dlu M. Millo.

Este greu a face una recensiuone esacta și nimerita facia cu fia-care persona d'entre actori, amesuratu caracterelor ce le-au representatu, dupa-ce bucătiele representate nu ni sunt pre bine cunoscute. Totu-si inse, încátu poturamu urmari cu atentiunea tote piesele representate, caracterele lor și joculu actoriloru, voiescu a face putiene observări ca in trecátu, si voiú incepe chiaru cu directorulu, Dlu Millo.

Dlu Millo este in templulu Taliei unu prentu celebru; acésta insusire i-o atribuescu și magiarii d'in Clusiu, fara de nice una lingusire, si intr'adeveru ar' trebui să fia omulu unu asemenea artistu, ca să pota descrie si apretiu in destulu art'a ce Dlu Millo a desvoltatu in representarea caracterelor diverginti, prin deosebitele roluri ce a jocat. In specie a trasu atentiunea și admiratiunea publiculu de aici, joculu Dlu Millo, ca Moisi in „Lipitorile satelor“, ca unu jidovu atât de originalu, cătu in teatrulu stabilu d'in Clusiu, toti marturisescu, că asemenea nu s'a mai vediu; in „Cimpoierulu romanu“, ca Corbu, reprezentandu pre romanulu verde si originalu in tote miscările sale. Dupa opiniunea generale, Dlu Millo a escelatu mai tare in „Paracisieriu“ ca Colivescu, căci acestu rolu lu-tienemu noi a fi celu mai greu; — a reproduce pre unu gangavu, atât de naturalu și esactu, fara de a-si uitá bataru pre unu minutu rolulu, o pote face numai unu artistu pre-esercitatu, dupa cum este Dlu Millo. Altmintrelea candu privesci tote rolele, căte le-a representat D-sa, stai

loculu si nu scii unde să-lu laudi mai tare, căci asemenea admirata și laudata, ca „Cher'a Nastasi'a“, a fostu și „Mus'a“ de la Burdujeni, in cari roluri, daca nu ceteai numele Dlu Millo in programu, jurai, cum se dice romanese, cum-că celu ce joca este una femeea, si inca tocma acé'a ce se representá. In „Prepastiele Bucuresiloru“, Dlu Millo a representatu siese roluri deosebite, cu atât a schimbare in infaciosiare si caractere, încátu in urma nu mai poteai crede, că este totu Dlu Millo.

D'in tote ne-amu convinsu, că atât a progresatu in art'a teatrale, in cătu nu numai că strabate in anim'a și sensulu rolulu ce-lu joca; nu numai, că pricepe tote insusirile personei, ce are de a o representá; si nu numai că scie se afe intregitatea personei asié, dupa cum si-a creatu o autorulu bucătii teatrale, ci scie ca să-si insusiesca sie-si tota personalitatea creata prin autoru, si scie strafarmá person'a sa propria, in person'a autorelui, reprezentandu-o pre acésta spectatoriloru in tota intregitatea ei. Si tocmai in acésta jace art'a teoretica și practica a unui actoru!

Dupa Dlu Millo, in trup'a sa, merita tota land'a Dlu Alesandrescu II., ca actoru. In rolele: Gavriulu in „Lipitorile B,“ Florinu in „Paracisieriu,“ baronu Pungaschewsky in „Prepastie,“ in specie, in cele patru roluri deosebite jocate in „Mus'a de la Burdujeni“ s'a aretatu publiculu, ca unu actoru forte exercitatu și zelosu. Cu privire la zelulu D-sale i-a imputatu unu dinariu magiaru d'in locu, cum-că ar' fi nesuitu, ca Gavriulu, pre tare dupa efectu; d'in parte-ne noi acésta nu o potemu dice, căci tocmai rolulu séu pretindea ore care vehementia, in interesulu rolulu lui Moisi, spre a reproduce la acestu rolu efectulu. Ca „Gianu“ ni s'a representatu Dlu A. II. ca unu dramatiu forte bunu și noi i si recomandamu, ca să continue cu seriositate studiulu dramaticu si o va duce departe.

Alesandrescu I, d'in caus'a unui morbu, numai in doue roluri principale a potutu să se presente publiculu de aici. D-sa este una infaciosiare frumoasa pre scena; d'in cele doue representări inse nu suntemu in stare de a-i judecă talentulu de actoru, — un'a ni s'a parutu cam neocoresponditoriu rolei sale de „Ionu Teslaru“ in „Lipitori“, căci ca unu omu, carele si-prepadiase tota averea in carcima, era pre-bine imbracatu și pre rumenu la facia. D-sa si-a jocat forte bine rolulu, ca capitanu de dorobanti in „Cimpoieru“ și ca „Ciobanulu romanu.“

In ambele role a trasu atentiunea publiculu de ambe sece la statur'a sa cea frumoasa, dar' ca cantaretiu escelente a incantatu publiculu cu vocea sa sonora, intrega și desvoltata, încátu cu totu dreptulu a fostu silitu in Ciobanulu romanu la repetre.

Dlu A. I. si-pote gratulá organulu séu de cantare, căci intr'adeveru, aici in Clusiu, unde este si opera, a seceratu de la cunoscutori de musica una multime de laude. La toti ni pare reu, că morbulu l'a opritu, de nu se potú presentá mai desu publiculu de aici-a.

Dlu Mincu este unu actoru pre-esercitatu, — D-sa a seceratu pre dreptu aplausele publiculu, ca Ciupici, in „Millo directoru,“ ca Chir Jani in „Lipitori“ și ca Ghineu in „Gianu.“ Una nenorocire pentru Dlu Mincu, că joca in bucăti totu caracterele cele mai rele, si asié o pote patí adese-ori, că publiculu, preocupatu de slabitiunea caracterulu, uita de totu pre actoru. De aici vine, că la multi li-a mai placutu de Dlu Mincu, ca dascalulu satulu, in „Pricopsitii,“ unde caracterulu nu era dejositoriu.

Eliesculu este unu vodevelistu forte bunu, joca cu multa ardore și se vede, că pentru bucătiele de salonu are mai multa aplecare, — ce'a ce a doveditu in destulu ca „Papa-lapte“ in Zularidi.

D'entre dame a meritatu tota apretiuirea nostra Dn'a Margaret'a Alesandrescu. D-sa este una vodevilista forte exercitata, poti dice, că d'entre femei, D-sa este anim'a societății. Tote rolurile si le-a jocat pre-naturalu si le-a studiatu asié de bine, cătu pentru D-sa se vede, ca cum nice n'ar' esista suferulu. Canteculu ei este destulu de chiaru și de placutu, inse pentru teatrulu d'in Clusiu era pre slabu. Multu ni-a placutu noé ca „Florici'a“ in „Paracisieriu“, ca „Afroditi'a“ in „Zularidi“; s'a destinsu apoi ca „Ilian'a“ in „Gianu“ atât cu joculu și canteculu, cătu si cu frumseti'a imbracamintulu tieranescu.

La Dn'a Fros'a Ionescu siliti'a este mare, inse in rolele, cari a jocat a fostu pre monotona, — ca Stanc'a in „Prepastiele B.“ trebui să joca cu mai multu focu și atâtu D-sa, cătu si Tudor'a (D-sior'a Constandinescu), ca fete de tieranu, atunci candu in rolulu lor combateau pre damele de la cetate, cătu sunt de spoite, era bine să remana nesulemenite. Apoi rolulu de „Sultan'a“, iubiti'a Gianului, nu a fostu coresponditoriu pentru temperamentulu D-sale, si eu i-asu recomandá Dlu Millo, că acelu rolu să-lu deé D-sioarei Constandinescu, carea in tota priviti'a l'ar' representá mai bine.

Venindu vorb'a de D-sior'a Constandinescu, constatamu, că D-sa in rolele representate a aretatu destula desteritate de actrice, in specie in „Zularidi“ ca Mandica a jocat nu numai rolulu séu, cu tota istefimea, dar' a fostu de ajutoriu si lui „Papa-lapte“, ca să-lu scota d'intr'o confusiune. . . Ca „Lin'a“ in „Millo directoru“ a representatu forte bine pre D-sior'a naiva si cam prostutia, era ca Cârstea in „Gianu“ a escelatu atât cu joculu,

câtu si cu imbracamintea corespunditoria pre deplinu rolului.

D-sior'a Senti areta forte multu talentu si aplecare câtra drama, ce se vede de acolo, că rolele seriose de sub-prefectu in „Lipitori“ si de Petru, fiulu Ilianei, in „Gianu“, le-a jocat cu mai multu focu si desteritate decâtu rolulu de Titi'a in „Prepastiele Bucuresiloru“, pre carele se vedea, că-lu joca cu desgnatu. Dupa talentulu ce l'am observatu la D-sa, pre langa unu studiu seriosu, pote sè devina una dramatisa forte buna.

Dn'a Nicolau este una actrice cu silintie bune si rolurile melancolice le joca destulu de bine. Si-a jocatu prèbine rolulu de contess'a Hotzankovitch in „Prepastiele B“ si, putien'a monotona, observata atâtu in acestu rol, câtu si ca Catrin'a in Lipitori este de a se atribui mai multu impregiurarei, că Dn'a Nicolau erâ cam morbosa.

Erâ sè trecu cu tacerea pre unulu d'intre cei mai bravi actori; acestu-a este Dlu Nicolau. D-sa si joca rolurile cu totu foculu si cu prè-multa desteritate. Prin statur'a sa robusta si vocea sa puternica, te face, in piese natiunali, sè-ti representi in person'a sa pre romanulu verde ca stegiariulu. Originalu a fostu in rolulu „Mosiu ventura tier'a“ in „Lipitori, — in „Millo directoru“ ca „Nenea Nae“, cu cantarea sa pre isonu, — apoi in „Gianulu“, ca „Alecai“, a chiaru escelatu, atâtu prin jocu câtu si prin cantecu.

In fine nu ai ce dîce; totulu a mersu forte bine si Dlu Millo cu trup'a sa a seceratu pentru noi una victoria frumosa inaintea straniloru.

In representatiunea d'in urma, Dlu Millo a fostu la esfre pre scena inundatu de cunune si buchete de flori, legate cu pantice in colori natiunali, — de asemenea-a distinctiune sa bucuratu si Dn'a Margaret'a Alecsandrescu.

In 26. iul., societatea de lectura romana d'in Clusiu, a prezentatu Dlu Millo, prin comitetulu sèu in corpore, una diploma pomposa de membru onor., cu care ocaziune presiedintele societâtil, Dlu I. P., a tienutu una vorbire corespunditoria, in carea a radiecatu meritele Dlu Millo pentru teatru romanu si era si folosele teatrului pentru cultura natiunale. Dlu Millo a multumitu cu multa caldura, pentru asta distinctiune si a promis a fi si unu membru activu alu societâtil nostre de lectura.

In ser'a acelei-a-si dîle, s'a arangiatu unu banchetu de 60 persone, carele a tienutu pre ospeti la-olalta in gratulari, convorbiri si petreceri amicali, pana la 1 ora dupa m. n.

In 27. iul., Dlu Millo cu societatea teatrale, a parasitu Clusiuu urmariti de urârile nostre cele mai sincere, lasandu-ni de suveniru stim'a ce o pastramu câtra D-sa si societatea integra.

Inainte de a inchiaia, me sentiu datoriu, in interesulu adevêrului, a constata, cum-câ publiculu magiaru d'in locu a cercetat representatiunile teatrale romane preste acceptare bine, si cum-câ comisiunea teatrale s'a portatu facia cu Dlu Millo; si trup'a sa cu tota prevenirea, asiê câtu Dlu Millo se vediu motivatu de pre scena a multimi si publiculu magiaru, pentru imbracisarea calduosa de carea s'a impartesitu, laudandu-li cavaleriamulu magiaru. E de insemnatu, că si localitatiune teatralu a capetat-o gratis pentru tote representatiunile.

Publiculu romanu d'in Clusiu, cu prè mica exceptiune, a luat parte la tote representatiunile; de la publiculu romanu d'in tienutu, in specia de la celu d'in Turda si Gherla inse, contamu cu totu dreptulu la una cercetare mai diliginta a teatrului romanu. X.

Onorata Redactiune!

Ultim'a adunare a Societatei nostre de lectura s'a tienutu in 24 iuliu 1870, la care solemnitate, afara de junii interesati, a benevoitu a asistat: D. Teodoru Szabó V. Archi-Diaconu si parocu locale, D. Georgiu Popu, D. Ioane Popu, prof. de rel. si lit. romana si supra-veghiatorulu societâtil, D. Michailu Luc'a cantore si docinte locale si D. Simeonu Szabó teologu. Inainte de a se deschide susu numit'a adunare, junimea gimnasiale a cantatu cu celu mai mare focu si entusiasmu, sub conducerea lui Ionu Stefu, „Resunetulu“ laureatulu nostru poetu Andreiu Muresianu, dupa a carui-a finire, presiede Societatei nostre, Paulu Demianu a deschisu solemnitatea cu oratiune ocaziunale, acomodata serbatoarei acesteia, si finindu-se acest'a, notariulu a cetitu protocolulu siedintieloru, si junimea cantâ apoi „Sub o culme“. Dupa acest'a casirulu a cetitu protocolulu perceptoralu si s'a aflatu, că perceptiunea anului curinte scolaru se urca la 79 fl. 3 cr. v. a. er' erogatiunea 74 fl. 26 cr. v. a.; subtragandu-se erogatiunea d'in perceptiune, sum'a restanta face 4 fl. 77 cr. v. a. Notariulu a cetitu aretarile despre bunurile societatei, subscernute adunarei de Dem. Pecurariu perceptoriu, Iuliu Popu, bibliotecariu, si Iuliu Demeteru bibliotecariu suplinte, si s'a aflatu: că Societate a are 44 tomuri de carti parte procurate cu spese comune parte donate de la unii Mecenati ai Societâtil nostre, 5 carti oficiale, si 4 diinarie. S'a cantatu „Erâ noptea“. — Dupa aceste esecutari au urmatu cetirea urmatorieloru elaborate selecte d'in productele anuali si critic'a acelor'a, anume: „Sortea turmei Daciane“ de Ionu Cernescianu. „Fantasi'a“ de Paulu

Demianu; „Unu visu“ de Iuliu Popu; „Ros'a mea“ de Aur Simonu; „La momentulu ei“ de Aur. Simonu; „Unei fetitie“ de Ionu Budu; „Câtra ea“ de Ionu Budu; „Dupa intunerecu resbuna“ de Dem. Pecurariu; „O epistola“ de Paulu Demianu; „Câtra Romani“ de Ionu Cernescianu, cetite prin Aureliu Simonu prefectu de Cancelaria si Paulu Demianu preside. Dupa cetirea acestor'a s'a cantatu „Ce e patri'a romana“. Apoi s'au esecutatu peroratiunile, si anume Ionu Budu declamâ: „La unirea principatelor romane“ de I. Vulcanu; Ionu Cernescianu: „In memoria celei ce amu iubit“ de N. Oresianu; Paulu Demianu: „Câtra Andreiu Muresianu“ de I. Vulcanu; Demetriu Pecurariu: „Câtra martirii Romani“, de And. Muresianu; Aureliu Simonu: „Unu devotamentu familiei Hurmuzachi“ de And. Muresianu; toti fure aplaudati si au produsu in noi convingerea că sunt nise teneri bravi si energici, si că merita tota iubirea si recunoscerea nostra. Dupa aceste, Ionu Cernescianu s'a produsu ca perorarea poesiei sale proprie: „La mortea lui Eugeniu Cuceu, cu succesu splendidu si laudabile; s'a cantatu: „Asta-di cu bucuria“. A urmatu abdicarea serbatoresca a oficialiloru Societatei, in numele caror'a presidele Societatei Paulu Demianu a rostitu abdicarea mentionata cu cuventare prè frumosa, prin carea a doveditu, că este unu june demnu de tota laud'a. Apoi s'a alesu: preside Ionu Giula; casieru Demetriu Danciu; notariu Alesandru Muresianu si, pre dandu-li-se tote obiectele Societatei prin Paulu Demianu presidele Societatei in anulu presinte, s'au introdus in oficiulu lor. Ioane Budu a cetitu apoi conclusiunea d'in foiele de critica; presidele Societatei Paulu Demianu a inchisu adunarea cu oratiune ocaziunale, esprimendu in numele junimei multiamita Dnului V. Archi-Diaconu si parocu locale, totoruru curatoriloru Bas., pentru benefacerile lor si totoruru oficialiloru Societatei; in fine, si-luã remasu bunu de la toti membrii Societatei. S'a cantatu apoi „Drumu bunu“ etc., si cu acest'a s'a finitu ultim'a adunare a Societatei nostre.

Bai'a-Mare, 1 a augustu 1870.

*Membrii Societatei romane de lectura
a gimnasului de 6 Clase d'in
Bai'a-Mare.*

VARIETATI.

*(Multiamita publica.) In 4. l. curintie se tienu tîrgu mare in Opidulu nostru romanticu Beiusiu. Sincerulu meu amicu inca d'in copilaria, Ioanu Popu, prentu gr. or. in Comun'a Bunteasci, aducundu spre vendiare mai multi cai la tîrgu si sciindu, că nu am cai mei proprii, in antea mai multoru martori bine-voi a-si descoperi iubirea si sentimentulu amicabilu dicundu: că in semnu de iubire me doneza cu doi cai, d'intre cari unul e suru si celalaltu porumbu, cu scopulu dechiaratu, că sè nu fiu impededatu a luã parte regulatu, la siedintiele consistoriului gr. or. d'in Oradea-Mare, la care ca asesoru sum norocosu a participã. Stimatulu meu amicu, nu numai mi-a apromisu, ci totu in antea aceloru stimati martori mi si predece cai, si de atunci i tienu ca proprietatea mea. Aretu publicitatii inim'a nobila a amiculu meu si lu asigurediu că, incâtu nu me voru impededã alte impregiurari neaternatorie de mine, nu voui lipsi neci una data de la siedintiele regulate ale Consistoriului gr. or. d'in Oradea-Mare. Esprimu toto-data amiculu meu multumitea mea profunda si dorescu, ca si de acum in ante, ca in trecut, sè pota fi omulu natiunei si unu stelpu virtosu si puternicu alu stimatei sale familie. Si pana la cea-l-alta multumita ce m'am deobligatu a-o predã amiculu meu in scrisu, me subsemnu in Rabagani, 6. Augustu s. n. 1870. Elia Moga, m. p. parocu in Rabagani si asesoru consistoriale.

*(Napoleonu I.) acestu magistru mare de bataie, a scrisu, in an. 1804, unui generalu alu sèu urmatoriele: „Neci una data sè nu dai uitarii aceste trei lucruri: intrunirea poteriloru, activitate si resolutiune firma, a morf cu gloria. Aceste sunt cele trei principie mari ale sciintieloru militare, cari m'au insocitu totu-de-un'a cu norocu in lucrãrile mele.“ Se pare, că francesii au uitatu multu d'in acest'a invetiatura, carea de altmintrele-a e inca chiaru si asta-di regul'a si principulu bataieloru. Operatiunile resbelice de asta-di ale francesiloru areta, că comandantii supremi francesi nu au fostu fideli urmatorieloru doue principie decidiatorie: „conlucrare unitaria, activitate.“ Cãndu s'ar' sculã d'in momentu eroulu de la Austerlitz, de siguru s'ar' rusinã de tactic'a de resbelu alu nepotulu sèu.

*(Inporturile francesse) s'a terminatu d'a se inarmã cu mare grabire nesece vase cuirassate de unu nouu modelu, a caroru artileria este putienu numerosa, inse ingrozitoria, sèu mai dreptu monstruosa. Aceste vase au pinteni d'o potere necunoscuta pana acum a. — Acesti pinteni servescu pentru a sparge vasele inimice. Rom.“

*(In Parisu se formèza) legiuni de hanoverani, cari se voru luptã pre langa Francia in con-

*) Se roga si cele-l-alte On. Redactiuni a foieloru romane, ca sè binevoiesca a comunicã in pretiuitelu loru colone acest'a epistola.

fictulu de fatia. Comandantulu acestoru legiuni va fi ex-regele Hanoverci.

*(Aflãmucã societatea cãliloru ferate) a Consortiului Dr. Strousberg, adoptandu cererile proprietariloru mari, ale caroru proprietãti sunt situate in apropiare de diforite linie ferate, a deschisu provisoriu circulatiunea de pre liniele Mizilu-Buzeu-Brail'a, pentru transportarea productelor. — Fiindu-cã acestã invoire este curatu privata si formalitãtile obicinuite inca n'au avutu locu, circulatiunea pentru persone va fi numai marginita. Se spera inse, că aceste linie voru fi in celu mai scurtu tîmpu finite si predate definitivu circulatiunii. Asemenea si linia Bucuresci-Plouesci cu legatur'a la Mizilu, care este aproape de finire, va fi gat'a si data circulatiunii si integra linia de la Bucuresci pana la Romanu, celu mai tardu pana la 1 Septembrie anulu curinte, candu caletorii si marfuri voru potè percurge liniele Bucuresci-Galati si Bucuresci Romanu.

*(Duoii dinaristi germani s'au propusu) a petrunde cu ori-ce pretiu in armata prusiana, spre a potè scrie corespundintie originale de la campulu de resbelu. Au amblatu in drepta si in stanga spre a potè obtienè permisiune pentru acestu scopu, inse cu tote acestea n'au isbutitu. In fine s'au decisu a intrã ca voluntari in armata, si ast-feliu li-s'au implinitu dorint'a.

*(Conflictulu d'intre Francia si Prusia) este obiectulu conversatiuniloru in tote societãtile. Diuaristic'a inca nu intardia de a-si intretienè lectorii cu totu-feliulu de istorie si anecdote despre generalii si soldatii, cari sunt acum in focu. Inse totu nu esceleza nici unulu in acestã privintia ca „Wistling“, unu diuarist americanu, care, in vasterile corespundintie originale ce are de pre campulu resbelulu, acum implanta stindardulu prusianu in Parisu, acum dã prinsu pre regele Prusiei in manele lui Napoleonu, care intra triumfatoriu in Berlinu. Apoi sè mai dîci, că nu esceleza intru tote americanii! De alt intrelea diuaristulu numitu trage si unu cascigu bunu d'in grosolanele lui scorniture, că-cã abonatii i-se imultiescu. Infor. buc.“

*(Dlu Georgiu Baritiu) se apera in Nr. 63 alu „Albinei“ intr'unu modu dempu de trecutulu si activitatea sa contra unoru denunciatiuni inventate de unu corespundinte alu acelu diurnal. Corespundintele d'in cestiune afirmã adeca, că Dlu Baritiu s'ar' fi infatisiatu la esamenele de estu-timpu ale scoleloru normale d'in Brasiovu, ca „tramisu alu inspectorulu scolaru“, apoi, că nu merge la esamenele scoleloru romane si că, prin urmare, este inimicu alu scoleloru romanesi confessionali de legea resaritena, etc. Dlu Baritiu areta corespundintelu suspectiunatoriu: cum se sacrificã in tîmpu de noue ani, de la 1836 pana in 1845, carierei grele de dascalã, ce a facutu de la 1850 pana in 1861 in interesulu scoleloru romane, alu bibliotecei de acolo, etc., cum dea gati una petitiune si o subternu camerelor si ministeriulu d'in Romania in urm'a carei a romanii brasioveni cascigara done mii galbeni subveniune anuale pentru scola; apoi, că corespundintele sè mai intrebe si pre DD. I. Brateanu, Arionu, Vas. Alecsandrescu, Urechia, s. a. — Sè scriemu adevêrulu si sè nu calumniãmu. De altmintre corespundintele „Albinei“ si-a datu de omu.

*(Nu pentru toti este destructoriu resbelulu.) Ma unii se ingrasiã binisioru de elu. Asiê „Figaro“ care se tipareã mai inainte in 50—55,000 esemplare, acumu se tiparescu in 90,000 si totu nu ajunge, si de ora-ce in Parisu sunt numai 3 masine in cari se pote tipari, s'a decisu a-si micf formatulu spre a potè dã atâtea esemplare, câte se ceru.

Sciri electrice.

Hamburg, . aug. In 6. aug. ser'a, dupa lupt'a de la Wörth, inimiculu se retrase in mare iritare. Artileria francesa cercã a se oprã la Niederronn, fũ inse impededata de bavaresi. — Cavaleria württembergiana luã la Reichshfen, pre langa alte lucruri, si 4 tunuri. Morti si raniti acoperu campulu de retragere.

Basel, 8. aug. Familiele francese d'in departementulu Rinulu de susu, si-cauta cu miiel: refugiulu aici. Autoritatele si cassele publice se transpunu la Belfort. Comunicatiunea cãlilor ferate cu Parisulu s'a suspendatu. In padurea n-gra stau 25,000 feteri d'in armata germana. Cetatea Strassburg este padita de doue divisiuni.

Parisu, 8. aug. Foi'a oficiale d'in ser'a acest'a contateza patriotismulu unanimu alu terei si areta, cum mai tote poterile europene voru fi amenintiate prin triumfulu Prusiei si alu cesarismulu germanu ce se va nasce, care cu ori ce pretiu a voitu sè puna man'a pre litoralele marei. — Apeleza la guverne si popore pentru a scapã Europ'a de despotismulu prusescu si a salvã ecuilu rulu. — Ea se provoca mai departe la simpatieleanifestate pentru Francia de câtra cele mai multe poterile europene. Recunosce tenut'a pressei francesse si dîce: Francia d'in 1870 va aretã po-o-

relor Europei, ca nu suntemu inca demoralizati!

Parisu, 9. aug. Parisu, presedintele consiliului de statu tiena in siedintia de ieri a senatului una vorbire, d'in carea estragemu urmatoarele: Noi am suferitu una perdere, dar' nu suntemu inca invinsi, Partea cea mai mare a armatei noastre n'a intratu inca in focu, ea este aici spre a ni da victori'a; sorgintile noastre de ajutoriu sunt neatacate, ceremu consentimentulu senatului spre a inarma massele; tote sunt gat'a; Parisulu este in stare de aperare si se pote sustiene multu tempu contr'a unui asediu. Noi ceremu una organizare generale a gardei nationale, incorporarea gardei mobile cu armata activa si asentarea clasei de etate d'in 1871 inainte de terminulu legalu. Prusii speru a trage folosu d'in desbinarile noastre interne; acesta sperantia inse i va insiela, ca-ci daca ordinea se va conturb'a, vomu restabili-o prin fortia, starea de asediu ni ofera inca si alte mediu-loce de ajutoriu, afara de gard'a nationale.

Bucuresci, 9. aug. Liniele ferate d'entre gar'a d'in Giurgiu si tiermurele Dunarei s'au deschisu. Prin acesta s'a inceputu comunicatiunea directa intre Bucuresci si portu.ile dunarene.

Parisu, 9. aug. Ollivier cetese in siedintia de asta-di a camerei una declaratiune asemenea cu a lui Parieu d'in senatu. La intrerumperile stangei, Ollivier observ'a, ca se nu perda timpul. Venindu la cestiunea personale, ministrii cerura increderea camerei. Ollivier vorbi astu-feliu: Daca alti ministrii se voru pote ferici mai bine in impregiurarile de facia, atunci ministeriulu actualu va repasi fara amenare. — Latour-Du moulin propune, ca presiedintia ministeriale se se dee generalului Trochu. Se recunosece urgentia proiecteloru de legi. — Favre cere pre bas'a art. de lege d'in 1831 inarmarea si organizarea gardei nationale fara amenare. Rusinea si batu-jocur'a, care a suferitu-o armata franceza, o atribue impregiurarei, ca comandantele supremu nu este destul de capabilu: Cerejca imperatulu se renuncie la comand'a suprema si se conduca afacerile tieriei. (Iritare mare. Placere in stang'a. Proteste in drept'a.) Cassagnac dice, ca acesta propunere formeza inceputulu revolutiunei. (Sgomotu.) Picard cere, ca regimentele d'in Parisu se se tramita la confine, — si dice: Daca poporulu d'in Parisu i se denega armele, atunci va fi silitu a si le procur'a elu insu-si. Cere apoi schimbarea cabinetului. Jerome David, ca martoru oculatu alu luptei de la Weissenburg, vorbesce astu-feliu: Soldatii ceru incedere si contielegere. — Ferry intrerumpe, ca a auditu cuvinte amenintatorie contr'a ministeriului. Keratry cere, ca imperatulu se renuncie la tron; este inse provocatu la ordine. Dupa acest'a, siedintia se intrerumpe. — Dupa nou'a continuare a siedintiei, Duverois propune urmatori'a ordine de di: Camer'va este resoluta a sprigin' unu astu-feliu de guvern, care este in stare a organiz'a aperarea tieriei. — Dupa acest'a camera trece la ordinea d'leii. Ollivier declara, ca guvernulu nu primesce ordinea de di propusa si dupa ace'a cere intrerumperea siedintiei. — Continuandu-se siedintia era-si, Favre face propunerea, ca in camera se se compuna unu comitetu de aperare. Acesta propunere s'a respinsu cu 190 contra 53 voturi; d'in contr'a, propunerea lui Keratry, ca acei soldati, cari au servitu degia, dar' nu sunt inca casatoriti, se se conchiame, — s'au primitu. Dupa acest'a Ollivier declara, ca imperates'a, fiindu intrebata in urm'a votulu camerei, a incredintiatu, cu consentimentulu imperatului, pre generalulu Palicao cu formarea noului cabinetu.

Parisu, 9. aug. Inaintea palatulu camerei s'a adunatu una multime de poporu forte mare. S'au luat mesuru militare de privegiare. Intrarile in palat'u s'au restrinsu. S'au prinsu duoi individi, cari imbiau pre lucratori cu galbeni. Se crede, ca acesti duoi individi sunt agenti prusesci.

Parisu, 9. aug. Scirile d'In Metz spunu ca corpulu-lui Faily, care na fostu inca in focu, se imruna cu armata fara nice una pedeca. Mac-Mahon esecuta miscarile ce i s'au prescrisu. Asta-di nu s'a intemplatu nice una lovire. Scirile oficiale de asta-di anuncia, ca cea mai mare parte a armatei s'a concentratu inainte de Metz, meresialulu Bazaine este incredintiatu cu conducerea operatiunilor. — Corpulu Frossard s'a reintorsu la Metz in ordine buna; noptea trecuta a fostu liniscita. Imperatulu cerceta cartirulu principalu alu lui Bazaine. Armata inamica se concentreza la Saar;

cartirulu principalu alu regelui se afla in Kaiserslautern. Nu s'a observatu inca nice una miscare a inamiculu.

Londra, 9. aug. Gladstone declara in cas'a de diosu ca, daca un'a d'entre poteriile beligeranti va vatem'a neutralitatea Belgiei, Angli'a va cooper'a cu cea-lalta spre aperarea ei. Acestu tractatu s'aiba valora pana la unu anu dupa inchaiarea pazei si s'a facutu cunoscutu si poteriilor beligeranti.

Viena, 10. aug. Diuariulu „Wanderer“ i se raporteza d'in Basel, ca in Franci'a domnesce una frica panica generale si pre langa acest'a si mare lipsa de proviantu. D'in Eherburg se anuncia una defraudatiune insemnata; in locu de 100 mii de transportu, de cari aveau trebuinta, au sositu

numai 22. D'in Oräu (Algeri'a) se anuncia iritare mare.

Sulz, 10. aug. Mac-Mahon lasa totu bagagiulu si doue trasuri ale carulu de focu cu proviantu in manele inamiculu. Mii de fetiori imprasciati si fara de arme fure prinsu de persecutori.

Turin, 9. aug. Gazet'a de Turinu anuncia, ca guvernulu italianu nu atribue invingerei de la Weissenburg atata insemnata, incatu se se recera ca se intre si Itali'a in actiune.

Proprietariu si editoriu ALEANDRU ROMANU Redactoru respund. interim. IONU POPUTIU.

Feriti-ve de speculanti amagitori!

Intre multele anunturi, mai alesu cele de orologie, sunt unele prea pompoze si compuse cu intentiuni de a prinde in cursa pre locutiilor de la tieria (provinciali). Ori si cine dar intru interesulu sau propriu fereasca-se de a cumpara orologiile pentru cari vanditoriu nu pote da garantia de ajuns. Oropologiele cumparate de la mine se potu totdeauna si dupa placu sa a mi-se returna, sa a se schimb'a cu altele, una dovada acesta de cea mai exacta soliditate.

MINUNILE BILELORU NOSTRE

sunt orologiile presbine regulate, cari se vendu cu reversale de garantia; scelle se vendu, precum se pote vede mai la vale, cu pretiuri forte mice, numai ca traseres lora se fa mai mare. Deci, minime se nu scapo ocaziunea binevenita de a se providi cu unu esemenu obiectu asitu de trebolicosul pentru fie-ace care casa.

Pentru tote orologiile se garanteza.

- 1 orologia frumosu cu capsula de bronzu si cadranulu emailatu . . . . . f. 1.40
- 1 cu cadranulu de porcelana emailata . . . . . f. 1.60
- 1 cu sunaria (care bate) . . . . . f. 2.50

Ori care d'in aceste, impreunate cu desceptore, 20 cr. mai multu.

- 1 orologiu, formatu mare, frumosu lucratu, cu cadranu de porcelana . . . . . f. 2.80 pana la f. 3.20
- 1 acela-si, presabu ornatu, cu desceptore . . . . . f. 3.90, 4.50
- 1 orologiu cu pictura fina pre partea anteriora, cadrelu aurite sau cu gravure de arte elvetiche, tote cu desceptoriu, unulu . . . . . f. 5, 6, 7, 8
- Oropologie de salona d'in bronzu cu recipientu si postamanu, unulu . . . . . f. 2-2.60
- 1 orol. mare . . . . . f. 3.20-4.50
- 1 orologiu englezesc de calatorita, cu descept. carele nu te lasa a dormi, — cu lea . . . . . f. 6
- Oropologie elvetiane de pusunariu, bine regulate, cu garantia pre doi anu, form'a preafumosa, d'impr. cu catena de auru-nou . . . . . f. 4.50

Oropologie anglice de pusunariu

[cu machina de nicolu seu de precisiune, garantia pre 5 anu, aceste sunt cele mai sigure orologie fabricate pana acum.

- 1 Cronometru Cilindricu . . . . . f. 9.50
- 2 auritu prin focu . . . . . f. 10.50
- 2 ancora cu sticla de cristalu . . . . . f. 11.—
- 1 auritu . . . . . f. 12.—
- 1 cu capsula duplica, savoneta . . . . . f. 13.50
- 1 acela-si auritu . . . . . f. 14.50
- 2 Remontoriu (fara chianse) . . . . . f. 10.50
- 1 de celle mai fine . . . . . f. 14.—
- 1 ancora de celle mai noue, cu sticla de cristalu duplica, catu se pote vede constructiunea fara a se deschide orologiu . . . . . f. 10.50
- 1 seasa-si, ancora mai fina . . . . . f. 13.50
- 1 Oropologie pentru domna, fina si eleganta . . . . . f. 12, 15, 18

Totu felulu de orologie vechie, si celle ce aici nu sunt insirate, se vendu mai estinu decat ori unde aiurea. Unu orologiu de sore bine regulatu, cu COMPASU, in formatu de pusunariu, si dupa carele se potu regula tote orologiile mecanice, costa numai 25 cr.— Se afla de vendiare numai la subsemnatulu.

Tote marfurile cari nu voru conveni O. D. cumpatori au se voru reprimi au se voru schimb'a cu altele, ceea ce dovedesce soliditatea cea mai exacta.

Ornamente estine pentru domne si domni

Ornamentele d'in metalu nou (auru nou) facu de prisosa pre cele genuine pentru ca aceste noue fabricatiuni neci in coloru neci in forma (fagun) nu cedu celor genuine, apoi este de insemnata ca nu costa neci a patra parte d'in pretulu ce se da numai pentru form'a (fagunulu) celor genuine, deci urmeza de sine ca se pote mai adese ori cumpara ceea ce este mai non si mai modernu. Inu-si cunoscatoriulu pote fi amagitu cu acestea, atata sunt de bine imitate.

Celle mai noue ornamente

dupa form'a cea mai moderna fabricate d'in auru nou, carele pastreza colora auria si prin urmare semena de minune cu ornamentele genuine, cu pietre imitate sau cu emailu dupa cum cere fagunulu.

- Brosie** (ace) fina 1 buc. 40, 60, 80 cr. f. 1. preafina 1 " f. 50, 1.80, 2-2.50.
- Cercei**, fini, 1 perechi. 50, 80 cr. f. 1. preafini f. 1.50, 2, 2.50.
- Garniture intregu, ace, si cercei** 80 cr. f. 1.20, 1.60, preafini lucrate f. 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 5.
- Bragiete**, fine, 1 buc. 50, 80 cr. f. 1. preafine f. 1.50, 2, 3, 3.50.
- Coliere preafumose**, 1 buc. 90 cr. f. 1.20 pana 1.50.
- Medallione**, fine, 20, 40, 60 cr. preafina 80 cr. f. 1, 1.50.
- Incile preafumose**, cu osobite petre imitate, 1 buc. 30, 40, 50, 60, 80 cr. f. 1.
- Catene de orologie pentru domni**, scurte 50, 80 cr. f. 1, 1.50, 2.
- Catene de gramadi**, fine, fagun venetianu f. 1.40, 1.80, 2.
- Ace pentru domni 20, 40, 60, 80 cr.
- Bumbi la camecia** 1 buc. 10, 15, 20, 80 cr.
- Bumbi la manee** 1 par. 20, 30, 40, 60, 80 cr.
- Bumbi la gulera**, 5 si 10 cr.
- Garniture intregu, bumbi la camecia si manee**, 80, 80 cr. f. 1, 1.50.
- 1 legatura de ateratorie de orologie 60, 80 cr. f. 1.
- Incile de auru genuinu** cu pietre f. 1, 50 cr, 2 f. f. 3.50, 4.
- Catene de argintu**, de 13 probe, aurite prin focu, scurte, f. 3.50, 4.
- Catene lungu** la gatu, totu de 13 pr. f. 6, 7.
- Medallione de argintu**, 13 pr. aurite in focu si emailate, f. 2.50, 3.

Ornamente de ocieulu moderne

compuse d'in mai multu stili de ocieulu finu tociti.

- 1 brosiu (acu) 40, 60, 80 cr. f. 1, d'ito in argintu cupriasi f. 1.50, 2, 3.
- 1 par. Cercei, 50, 60, 80 cr. f. 1, d'ito in argintu cupriasi, f. 1.50, 2, 3, 5, 10.

Ornamente fine de brillante.

Inu-si cunoscatoriulu pote fi amagitu prin aceste ornamente cuprinite in argintu, providutu cu substratu auritu si cu acu, brillantele (diamanti) imitati sunt de cristalu de munte finu tocitu carele nu perde viuulu focu, sunt si alte imitatiuni de petre pretiose.

- 1 Brosiu f. 4, 5, 6.
- 1 par. Cercei f. 4, 5, 6.
- 1 par. bumbi de camecia f. 2.50, 3.50, 4.50.
- 1 acu pentru domni f. 1.80, 2.50, 3.4.
- Incile cu brillante d'in auru f. 1.20, 1.50, 2, 3.
- Cruceiutite, intime a se part'a la gatu f. 2, 3, 4.

Ornamente de doliu (gele)

negre, forma preafumosa si tienetorie, d'in sticla, letu, lava, si cornu de libelul.

- 1 brosiu (acu) 20, 30, 50, 80 cr. f. 1.
- 1 par. cercei 25, 35, 50, 80 cr. f. 1.
- 1 buc. bragiete, 30, 60, 80 cr. f. 1.
- 1 buc. colieru la gatu, 50, 80 cr. f. 1.
- 1 catena de orologiu, scurta, 25, 30, 60 cr.
- 1 Catena la gatu, 30, 50 cr. f. 1.
- 1 bumbu de camecia, 4 cr.
- 1 par. bumbi la manee, 15, 20, 30, 40 cr.
- 1 peptine, 20, 40, 60, 80 cr.

Ornamente pururea mirositorie

d'in plante indice, cari pastredia pururea mirosulu naturalu si sunt formate dupa cea mai noua moda. Acesta ornamente sunt neajunse in eleganta si placute pentru mirosulu celu bunu. — Salonulu, in carele va intr'a o domna ce porta acesta garnitura, devine in cate-va minute profumatu.

- 1 brosiu (acu) 80 cr. f. 1, 1.20, 1.50.
- 1 par. Cercei, 80 cr. f. 1, 1.20, 1.50.
- 1 bracieta, 50, 60, 80 cr. f. 1, 1.50.
- 1 coliera, 60, 80 cr. f. 1, 1.50, 2, 2.50.
- 1 catena de orologiu pentru domni, profumata, f. 1.40.

Marfuri de argintu dupa fagunulu celu mai nou

preafinu, de 13 pr. cu marc'a de aperare, de la oficiulu de i. r. de Vien'a

Numeru prin cumpatori cu redict'a de argintu vechiu cu pretiu estinu mi-a fostu cu potintia a pot'e vladu marfuri de argintu genuinu cu petiurile urmatorie. — (Argintulu vechiu lu schimbamu.)

1 duzenu cutite de mesa . . . . . f. 15.—	1 buc. pipernitia, grea . . . . . f. 8.50	Luminari de mesa, cu parchi'a:
1 furculitie . . . . . f. 15.—	1 cleco de zaharu . . . . . f. 6.50	7" 8" 9" 10" 12" innaitu
1 cutite de dessert . . . . . f. 10.50	1 veriga pentru serviete . . . . . f. 4.—	
1 furculitie de dessert . . . . . f. 10.50	1 sarazitia, simpla . . . . . f. 5.—	
1 lingura de mauc., grele . . . . . f. 58.—	1 sar. pipera. (duplica) . . . . . f. 10.50	
1 lingure ptru copii . . . . . f. 35.—	1 pocalu pentru one . . . . . f. 5.—	
1 lingure de catu, grele . . . . . f. 20.—	1 pocalu pentru vinu . . . . . f. 18.—	
1 buc. lingura mare . . . . . f. 15.—	1 stageru de olelu si ocatu . . . . . f. 80.—	
1 lingura pentru legumi . . . . . f. 12.—	1 corbita de pome si pane lucrare . . . . . f. 30.—	
1 lingura pentru pesci . . . . . f. 12.—	1 siligrana . . . . . f. 30.—	
1 stracoroare de ciau . . . . . f. 5.—	1 lumina de maza . . . . . f. 9.50	
1 piasele pentru zaharu . . . . . f. 10.—		

Marfurile insemnate mai susu cu pretiurile si calitatea numite sunt de vendiare numai in depusetoriulu subsemnatulu. Listele pretiurilor pentru tote obiectele se dau gratuite. Va interesa pre ori si cine a avd unu esemplariu.

In monarhia austriaca acesti artidli se afla de vendiare numai in depusetoriulu subsemnatulu (10-7,-14)

A. FRIEDMANN in Vienn'a, Praterstrasse Nr. 26.

Canaan földjévé változtatták át, — ezen egyedüli nemesek táblája az, melyhez ők mostan existenciájukat kötni kénytelenek annyival inkább, mert még azon esetre is, ha a felperes Gróf ur megfelelő minőségű földdel ezt kicserélteni kívánná, egyáltalában nem teheti, miután hasonlóságú és természetű föld a határon nem létezik, — ezen okoknál fogva igen természetes az, hogy az egyházi nemesek a törvény korlátai között ezen táblájok birtoklásához a végső perzig ragaszkodni fognak, és arról le nem mondhatnak, annál kevésbé egyezhetnek belé, hogy ezen táblájokat a Valea-Malului-ba cseréltesse a felperes Gróf ur, mely határrészben a föld minőségére és természetére nézve, egy tizedrészből sem képes kárpótolni az in Strimba lévő táblájokat, s megbízóim nevében kinyilatkoztatni vagyok kénytelen, hogy azok későbbek az in Valea-Malului lévő táblájok birtoklására a felperes Gróf ur részére — minden kárpótlás nélkül lemondani, ha csakis ezen feltétel alatt tarthatják meg ők a Strimbai táblájokat, s a törvényvel fogva az egyoldalú ítéletek alapján részökre más ut és mód fenntartva nincsen, azon táblájokat megtarthatni.“

D'in această declarațiune protocolare și obligatorie pentru noi, vei fi în stare a te convinge, dle Conte, că, dacă 220 de fumuri cu 1014 de suflete, pe cari cu regulatiunea lotarului i-ai fostu ruinatu de totu, ti-oferescu o tabla întreaga gratis, noi nu o facemu această d'in prisosu, d'in lăsu, neci pentru a-ti vatămă ambițiunea unui aristocratu atātu de avutu, ci ca să te poti orientă, că încrederea cea slabă în armele noastre cu devis'a justitiei în timpul de facia ne-a silitu la această.

9. Era cu ocaziunea pertractarei tiente, convingându-se însuși reprezentantele D-tale, d. Car. Fodor, despre loialitatea, lipsese și necesarile noastre, cu deosebire despre nedreptățile planuite cu dislocarea nouă a părților proiectate, și că D-tale nu ti-se face neci o scurtare, se învoi:

a) Ca tabl'a Pinticos'a, care eră să o capete colonii eliberati, cu învoirea acestor'a să remana ne stramutata langa satu — și

b) ca tabl'a Sierpoi'a să ni-se deie în gur'a Periacului langa Pinticos'a.

Prin această stramutare nu numai că nu ai avutu de a suferi vre-o scaderă, dle Conte, s'eu dauna de unu banu, ci, d'in contra, aveai folose în calitatea locurilor, ce ti-se vineau, — era pentru noi această schimbare e de unu interesu vitalu d'in acea cauza, că nu amu fi siliti a parasi, cele trei mori avute în gur'a Periacului de sute de ani, fiindu siliti a cumpără nuiele, pari și gatesiu de iesle la mori cu pretiu urcatu, precum și lemne de foc și de garduri d'in padurile D-tale, și că nu amu fi fostu siliti a ne dá de selavi în dispozițiunea deregatoriloru de Curte ai D-tale pentru unu caru de lemne.

De întrebarea clasificatiunei și de tabl'a Strimbei, avocatulu D-tale nu-s'a atinsu, ce poteamu cu dreptulu asteptă de la d'insulu, fiindu prevediutu cu impoternicie în scrisu legala și inopugnabila, și poteai fi, dle Conte, prea contentu și mandru cu procedur'a lui Fodor, înse ce ai facutu? pre D. Fodor l'ai silitu a-si revocă pasii facuti la pertractare în numele D-tale, și a-lu caracterisat prin această de unu abusanu cu încrederea d-tale, de unu insielatoriu. — Acestu pasu este, dle Conte, forte gravu, că-ci D-ta revoci pasi facuti pe cale legale, dupa tote formalitățile, numai ca să ti poti realiză scopurile cele egoistice, spre ruinarea noastră, — noue înse nu ni este iertatu a revocă cele, ce într'adeveru s'au facutu fără scirea și fără învoirea noastră prin octroiutulu reprezentantu Mitkiewicz, și altii, pre a caroru declarațiuni ticălose și absurde, voiesci a se clasifica în categoria prioritorie de clasificatiunea catastrala; s'eu în sinea D-tale are mai multa valoare cuventulu unui normalistu de la Cernentiu, decâtu alu unui juristu d'in Patria, numai ca să ne poti ruina? O liberalismu aristocraticu magiaru d'in Transilvani'a! Ve poti tinea în Ungari'a totu cu plăcinte, că sunteți într'adeveru barbati destinați în conceptele liberalismului!

Să trecemu înse mai încolo:

10. Cu tote că, în sensulu sentințelor judecătorești unilaterale, aduse în favorea D-tale — ca summum jus — s'a fostu dispusu să se taie părțile cele noue fi-carui-a după planu afara, înse comisiunea judecătorești urbariale, convingându-se în faci'a locului, că sentințele judecătorești nu se potu executa, a aflatu cu cale a dá locu reclamatiuniloru noastre, și a dispusu, ca mai întâi inginerulu să mezure parcellele fi-carui-a, că să se scia cui și câtu are să-i deie.

Inginerulu commissatoru s'a și apucatu de lucru, după ce înse noi de la 1835 până astăzi legalmente înca nu ne-amu impartitu, nu amu fostu în stare a areta acuratu parcellele, d'in care cauza inginerulu s'a rentorsu la Desiu fără effectu — dara fără gresiel'a noastră! Era noi, spre a ajunge odata capetulu acestoru necazuri, amu aflatu cu cale a rogă pre spect. reg. tribunalu urbarialu, prin declaratiunea d'to 28 Octobr. 1869, ca să defiga înca o di de pertractare pentru efectuarea unei impaciuiri în cauza această; — cumcă acestu pasiu nu s'a facutu cu intentiune de a împedecă efectuarea commissatiunei — dovedescu cuvintele d'in p. 6. „În numele nobililoru declaridiu d'in nou, cumcă ei nu sunt în contra commissatiunei și în contra terminarei acelei-a câtu mai curundu, dara acuma și mai tare sum silitu a sustiené drept'a și legal'a loru pretensiune, și a rogă pre spectatulu tribunalu regiu urbarialu: să binevoiesca a mediloc, și pentru cea d'in urma tabla, adeca a Strimbei, eventualu după ascultarea priceparatoriloru a decide: ca tabl'a Strimbei, precum partea lotarului, unde ar' fi să capete nobiliu, să se clasifice, și numai atunci a să li se inschimbe locurile de până acuma cu alte locuri, — des'ă acestu schimbun numai fără voia loru se pote întemplantă prin rigorositatea unei judecături — d'in contra, ei se sentiescu îndreptătiți — între marginile legei — a-si apără posesiunea tablei acelei-a; până la resuflulu celu d'in urma.“

Acăsta cerere forte drepta a reprezentantului nostru de praes. 30 octobr. 1869, Nr. 55, în urm'a unei pertractări sub Nr. 136 ex 1870, ni s'a respinsu, fiindu înca judecati de a plăti și spesele D-lui Conte, s'eu ale avocatului pentru infaciosiare la pertractare.

Acăsta decisiune, ingreunatoria și forte a superiorioru amu apelatu-o de to 8. febr. 1870 Nr. 225 la marit'a tabla regia, — de aici-a înse prin înfiint'a D-tale, Dle Conte, s'eu oum? — înca se întari această decisiune.

Aceste decisiuni nefavoritorie înse nu ne-au descurgiatu, nici câtu de pucinu, fiindu dedati cu administratiunea justitiei d'in Transilvani'a, — pentru această noi cu totă încrederea amu cerutu revisiunea cauzei acestei-a dela înalt'a curia reg. ungara, ai carei-a referenti, mare parte, după informatiuni, se sciură radical' asupra pretensiuniloru nedrepte și ridicule a le aristocratiei d'in Transilvania! Dara se știu înca înca la cele întemplate cu declaratiunea Nr. 255, ca asié celu pucinu publiculu cetitoriu și votantiu de la curia regia înca să aiba ocaziune a cunoșce caracterele fi-carui-a, d'in părțile litigante.

Mai întâi înse, să premitemu declaratiunea protocolara, Nr. 1727, a inginerului commissatoriu, facuta la reclamatiunea noastră:

„A nemesek tábláikat illetleg, azok hasonlólág ki fognak általam jelöltetni, azonban a nemesi táblák csakis concretaliter vannak fölvéve mivel: a fölvételkor maguk az illető nemesi birtokosok sem voltak képesek, saját birtokukat a természetben kimutatni, vagy kijelölni, sőt sok nemeseknek még mai napig sincs illető birtokrésztete 1836-ik évtől fogva tulajdon birtokában (mely alkalommal hasonlólág csak nemesi táblák osztattak ki) hanem csekély birtokrésztét csak idealiter bírja, vagy ha csakugyan birtokában van saját részilletményének, azt minden évben az osztó testvérek ösztön változtatják és cserélik, mivel azt már csekély területe miatt apróra fel nem oszthatják, hanem, mint mondám, váltólág és rendén bírják.“

Din acestu respunsu a d. I. Székely, facutu cu o franchetia onorifica, te-ai potutu convinge, Dle Conte, că declaratiunea noastră, Nr. 55, e basata cu tote cuvintele pre fapte și nu sofisme, pre legi, dreptu, dreptate și precede d'in interesulu existinței proprie a loru 220 de familie, — și totu-si ce ai facutu, Dle Conte?

Ai ceremu sorului nostru G. M. la reprezentantului, și composactiune fescala, ca în contra unui tulburatoru declaratiunei toriu, și ne reesîndu cu această, te-ai dejositu a apucă calea insinuatuniloru și a calumniiloru în contra lui, încercându-te a seduce și pre Escelenti'a sa ministrulu de justitia la unu pasiu, cu care numai ti-ai stricatu, Dle Conte, rectius te-ai datu de golu, că-ci Comisiunea delegata d'in rezultatulu investigatiunei facute la tribunalu reg. urbarialu în Desiu, s'a potutu convinge pre deplinu de adeverulu asei nostre celei sante, de procedur'a noastră loială și corec, dara totdeodata și de falsitatea pretensiuniloru D-tale Dle Conte, pre cum și de încercările aristocratico-feudale agiare transilvane, cu care voiesci acum sub pretextu de commissatiune a două ora a ne despoia de possessie.

Si decum va remasu înca ce va ascunsu și

nelamuritu d'in rezultatulu commissiunei investigatorie, causa e această, că, de-si dlu Commissariu investigatoriu L. occasionalmente s'a aretatu interesatu a cunoșce pre reprezentantele nostru, luandu parte la pertractări urbariale, dara nu avuramu norocire să fia și domni'a sa ascultatu despre intentiunea noastră și impregiurările noastre, că ci atunci credemu, că si Esc. Sa d. Ministru ar' fi capetatu o oglinda completa despre actoru și despre incti!

Premitendu aceste, Dle Conte, să venimu la frangerea panii, că ci înalt'a curia reg. ungara are să decida a supra acestei-a pote în scurtu, — și cu privire la meritulu și momentuositatea cauzei, să nu fia silita înalt'a curia a cere pote informatiuni noue și acte, prin cari s'ar' mai amână rezolvarea definitiva a cauzei acestei-a, te rogămu cu totă încrederea, ca si D-ta să informedi pre concerninții d. judecatori, de la alu caroru cuventu depinde existința noastră, să binevoiesca a luă în consideratiune urmatoriile:

1. Că D-ta, Dle Conte, înca recunosci, cumcă pre la an. 1835 s'a efcptuatu regulatiunea de hotaru, identica cu commissatiunea, precum și impartirea terenulu comunu, identicu cu regularea și segregarea de pasiuni și de paduri; și cumcă, prin urmare, commissatiunea înnoita nu are basă legală, și nici interesulu economiu nu o pretinde.

2. e adeveratu, cumcă Suciulu-de-susu e fiscalitate, ce o tinea numai jure hypothecarie, și cumcă după legi n'ai avé neci dreptu la actoratu, fără învoirea fiacului

3. recunosci, cumcă posesiunea D-tale e despartita de a noastră, înse atātu d'in informatiunea deregatoriloru, câtu și d'in convingere personala ai venitu în ispită cu ori și ce pretiu a cuprinde d'in man'a noastră tabl'a Strimbei, ca cea mai cultivata în hotaru, și pentru această trebuie să fortiedi commissatiunea.

4. E adeveratu, că noi ti-oferimu tabl'a Valei-Malului cu 80 de jugere gratis, înse această nu o poti primi, de-ora-ce ocupandu tabl'a Strimbei de la noi cu 270 de jugere, și dându-ne, fără clasificatiune, d'in doaurile cele septentrionale, cu pamentu rece d'in Visciovalce, care nici de pasiune nu sunt bune, totu numai atāt'a, — D-ta afli recompensarea speselor facute, și ti-ai ajunsu scopulu de a ne poté face proprietari.

5. recunosci, că noi înca ne învoimu și la a două commissatiune, dara numai sub conditiune, că Strimb'a și Pinticos'a de langa satu să ne remana în possessiune, era celalalte înca numai pre langa clasificatiunea locurilor, după calitatea reala.

6. recunosci, că D-ta nu voiesci clasificatiunea locurilor după starea reala, că-ci atunea nu ne-ai poté dá locu de pasiune și neproductiv pentru locurile cele bune și cultivate, — apoi D-tale înca nu-ti trebuie commissatiunea, dacă nu ne vei poté desbracă de tabl'a Strimbei, și dacă nu ne vei poté alungă d'in Pinticos'a, s'eu gur'a Periacului, la fundulu hotarului, de unde se nu ne potemu terna încaldă și a aduce lemne de focu.

7. recunosci, că fortierea commissatiunei pre această cale instraineza pre poporulu d'in satele vecine înca de commissatiune, și că poporulu se pote tulbură în contra unei procedur'e atātu de gresite, înse D-ta înca numai pentru această o faci, ca să poti dovedé poporulu romanu d'in Transilvani'a, că ca aristocratu magiaru, esti și mai tare!

Lasămu, ca celalalte puncte ce le vei crede de lipsă, să le faci D-ta, Dle Conte, că-ci voimu a ne încheia computulu la olalta, — te rogămu înse înca odata, primeste de la noi ofertulu loialu ce ti-l'amu facutu, adeca tabl'a Valei-Malului gratis, și nu te atinge de Strimb'a și Pinticos'a, că-ci opiniunea publica se va convinge despre blastemulu cauzei nostre, și nu vei poté încungiură și pre cari, fără mila, voiesci a-le ruina acelu, și a caroru plansori și vaiete potu să se resbune în eredi D-tale, devenindu și ei la asemene sorte!

Altecum cu totă stim'a suntemu

Ai D-tale, Dle Conte,

Suciulu-de-susu, iuliu 1870.

Tanase Burzo și

Ioanu Oprisiu,

în numele nobililoru d'in

Suciulu-de-susu.

Epistola deschisa

cătra Mag. Domnu Dominicu Conte de Teleki sen. de
Gerneseg.

(In cauză commassatiunei Suciului-de-susu cu locuitorii
romani.)

Ierta, domnule Conte, pentru incomodarea carea ti o
facemu cu această scrisoară, dar în obiectul apelăi-a
e commassatiunea hotarului d'in Suciulu-de-susu, sperăm,
că ti-va fi ocaziunea binevenită a sacrifică vre-o câte-va
minute spre a te poté convinge de loialitatea noastră si de
respectulu cuviintios care l'amu observatu dupa poterile
noastre marginite in procesulu acestu-a, si sperăm totde-
data că, convingundu-te de greşiele intemperate in for-
malitati, nu vei voi a le exploată acele in timpul de
facia — fără respectu si consideratiune la dreptate, ecui-
tate si cuviintia, in interesulu egoisticu alu Dtale, spre
totală noastră ruinare, de-ora-ce formalitatiile cele sece au
jocatu si in procesulu acestu a o rola pre insemnata spre
detrimentulu dreptatei adeverate, basata si conditionata in
legea materiala (pat. urb. d'in 21.6.1854), precum această
o comprobăza sentintiele judecatoreasci aduse in favorulu
partialu alu DTale, d'in care rezultă, că: summum jus,
summa injuria.

Cu privire dăra la asigurările verbali, care ocazi-
nalmente ni le-ai facutu că nu voiesci, Dle Conte, a ne
face nedreptate si a ne pagubi, te rogăm, a luă in con-
sideratiune inca odată :

1. Cumcă noi, ca descendinti ai stabunului nostru
Andrei Burzo, care pentru serviciile sale intru aperiarea
tării si in respit'a sangelui versatu, au capetatu in ho-
tarulu Suciului-de-susu, prevecefa, acelu fundu nobilu
de la Principii Transilvaniei, — ce e o parte a obiectului
de commassatiune, — avemu detori'a santa si patriotica
a ne luptă pentru conservarea aceluia, ca ereditate
drepta.

2. Cumcă in Suciulu-de-susu, au ramas facia cu noi
uniculu compossessoru fiscalu regiu, si cumca antecessorii
DTale, la finea seclului trecut, ca descendinti ai Contelui
Mihailu Teleki, cunoscutu pre bine d'in istoria Patriei,
acestu bunu fiscalu l'au capetatu pre langa inscriptiune —
jure hypothecario — pre unu tempu nu ma i
marginitu.

3. Cumca Iosifu candu-va Teleki antecessorulu DTale,
incepandu pre la an. 1802 procesu de regulatiunea hota-
rului si impartirea terenului comunu, pre timpul acelu'a,
d'in 11,729 de ingere, a avutu in posesiune factica nu-
mai 330 cubule de locu aratoriu si 326 cara de fenu, dupa
cum areta actele procesului de regulatiune, — era an-
tecessorii nostri nobili, la olalta 63 de fumuri si poses-
sorii au folositu, pre langa locurile loru proprie, intregu
celalaltu terenu, cu invoierea fiscalului, a fara de partile mai
susu pomenite, si usuate de facu, precum aceste impregiu-
rări le sciu stranepotii lui Andreiu Burzo pana asta-di,
pentru că se afla scrisu in Conscriptiunea directoratului
fiscalu cumcă: „Suciulu de-susu se tieue ca bunu fiscalu
de dominiulu Gherlei, si cumcă acelu-a nu s'a datu fami-
liei Telekiane jure perennali, ci numai jure
hypothecario;“ se afla totdeodata acolo scrisu, la
pag. 59. cumcă: „d'in paduri neci unu venitu n'are fiscalu,
afara de grandinatiune, pentru că acele-a le-au sustienutu
fiscalu pentru usulu si folosulu comunu.“

4. Convingundu-se directoratulu fiscalu, că Contele
Iosifu Teleki, si veduv'a lui, Sofia Teleki, cu scopuri
egoistice, d'in nesatulu peccatosu, voiesce, fără cale si
fără dreptu, a despoiă pre parinti nostri de poses-
siunea propria avuta si de folosele de pasionatu si
lemnaritu d'in paduri, directorulu fiscalu prin decla-
ratiunea sa protestatoria, dto 21 febr. 1821, s'a incer-
catu a ne luă in aperiare, precum dovedesu actele concer-
nente, era această s'a intemplatu dupa ce, cu intrebun-
tarierea braciului militariu contra noastră d'in cauză re-
gulatiunei intentionate, si d'in cauză speselor, d'in in-
directiunea militara, acea-si dimisio, d'in in-
directiune parinti nostri patriotica, a aflatu de necesariu a
veni inainte.

Dorere inse! că influinti'a aristocratico feudala in
urma invinee in contra dreptatii, si asié parinti nostri,
pre la an. 1821, fusera despoiati de posesiunea loru si
de folosele comune d'in paduri, si restrinsi la 788 de ju-
gere croite in 4. tablitie seu patru parti ale hotarului,
dupa voia si placulu chiaru si alu Dtale, d. Conte, ca
maiorescu pre timpul acelu-a, — prin urmare, amu ca-
petatu, cu regulatiunea de hotaru, abid 10°, d'in acele
ce le-amu avutu si folositu dupa dreptu si dupa lege.

5. Acăsta posesiune noua, rupta in 4. tablie, amu
folositu-o dupa generatiuni si frati, cum amu tutu, im-
po

partindu-o parte cu ruda, parte lucrandu-o pre rindu d'in
ani in ani, fiindcă de la an. 1835 nu s'a ingrigitu nimene
să ne impartiesca dupa lege cu ingineriu, era noi, supti
si storsi de spesele grele ale procesului, n'amu fostu in
stare a ne impartii, dăra, pre langa tote aceste, tabl'a
„Strimb'a“ numita, de 270 de jugere, ca cea mai mari-
siora, ne-am straduitu a o cultivă si imbunetati cu tienerea
viteloru deosebi, d'in acelu scopu ca, imultindu-ni-se nu-
merulu familieloru, să nu ne devina pruncii cersitori, si
proletari, amu cultivatu această tabla, ca unica, care ni
s'a datu intr'unu locu mai acomodat de cultivare si pro-
ductiune, avendu de engetu a-o strafornă in locuri de
case si gradine, — dăra credemu :

6. Că tocma această intentiune a noastră si atradani'a
desfasiurata in cultivarea tablei acesteia, precum si resulta-
tele fatigieloru noastre, au resuscitatu d'in nou, precum neamu
convinsu, invidia si sentiulu de egoismu in functiunarii de
economiasubalterni ai DTale, si chiaru si in peptulu DTale,
Domnule Conte, care asta-di nu te mai sfiesci de
nici unu mediu, spre a ne poté numai despoiă,
dupa trecerea a loru 23—35 de ani, d'in nou, si de ac-
sta posesiune, cu deosebire la tabl'a Strimb'e i, si,
sub pretestu de commassatiune, a ne dă in schimbu acum
alte parti noue in hotaru, necultivate, de natura nepro-
ductiva si departate, in contra sunetului patentei urbariale,
ca asié noi, ca stranepoti ai romanului Andreiu Burzo, să
devenimu cersitori la pragulu DTale.

Si ore, Dle Conte, nu vei lasă dispositiune testamen-
taria si successoriloru, eridiloru proprii, ca ei apoi inea,
dupa celu mai scurtu tempu, d'in nou să ne stramute si
de pre tablitiele cele noue, cu cari socoti ne poté inze-
stră, decum-va, pre cale miraculosă, le-amu poté
face productive, precum DTa, Domnule Conte, nu le ai fa-
cutu in reatimpu de 5 de ani, pre langa immensele
poteri si medii-locu? — da, să ne stramute, până
candu urmatorii nostri inea voru fi siliti a parasii veti'a
strabuna, si această pote numai pentru că e romană,
asié dăra? si la aceste conclusiuni amu venitu d'in ur-
matoriele motive :

7. Cu tote că commassatiunea de hotaru, sub nu-
mire de regulatiune — si segregarea de paduri si pasiu-
ne, sub numire de impartirea teritoriului comunu, s'au
intemplat si executatu pre la an. 1835, — si cu tote că
atātu pre noi, cătu pre fostii iobagi i-ai despoiati de
posesiunea proprie si de terenul comunu, — si in
cantitate de pamentu, precum in districtulu Lapsiului
nu a mai facutu neci unu possessoru seu proprietariu
adeveratu, totu-si DTa, Dle Conte, ca possessoru si nu-
mai interimalu, cu dreptu ipotecariu, ai pasitu cu acti-
unea de praes. 17/9 1858 Nr. 468 in contra eliberatiloru
coloni si a noastră ca possessori nobili, pentru commassa-
tiune, — cu această ocaziune s'a commissu d'in partea
Dtale, Dle Conte, — credemu, cu propusu si cu inten-
tiune, — cea d'antăiu gresielu formalu seu desconsiderare,
că-ci ignorandu-ne proprietatea indubitata a posesiunii
nostru active si reale, evidenta d'in cărtille catastrale, nu
ne ai inactiunatu deosebi pre fia care nobilu possessoru,
ci numai concretaliter sub numele judelui comunulu
„Ortsvorstand“, ca pre una massa cruda, — era tribuna-
lulu c. r. urb. d'in Desiu, compusu si atunci esclusivu
numai dupa placulu si pentru interesele aristocratiei magi-
giare, desipse diu'a de pertractare, la carea si acei nobili
pucini, pre cari pote ia incunoscintiatu „Ortsvorstand“-
ulu, si cari au avutu scire de acă, infaciandu-se ea
d'in intemulare, se declarara francu si decisu in contra
commassatiunei noue, seu innoite, d'in motive precumpe-
nitorie, că adeca posesiunea Dtale e degiă separata
de a noastră si a coloniloru eliberati.

Cu tote aceste, ti-a succesu, Dle Conte, prin influin-
ti'a Dtale a medloci in contra intiesului adeveratu alu
patentei urbariale, ca prin sentinti'a trib. urb. dto 25.
Dec. 1858, Nr. 681, se se deis locu cerutei commassati-
uni, — era pentru efectuarea preluvarilor fusera era-si
unu assessoru, despre care in 1859, Nr. 443 era numai prin
decretu, ca el, vedi, dle Conte, asié a pretinsu
interesulu Dtale, ca Ortsvorstandulu respectivu să puna
scrisoara la grinda.

Pre langa această proceduă ilegală, s'au fauritu
apoi cornele asiguratorie de icoronarea preluvariloru
prin acă, că, in contra tuturor dispositiuniloru legale,
ni-s'au octroiatu de reprezentanti si aperiatoriu, pentru
noi si coloni, Elias Mitkiewiczabsolutu normalistu d'in
Cernentiu, ca pretoru, — de-si pretur'a Lapsiului ung-
se aflau trei juristi transilvanenijoi romani si unu sau,
barbati cu sciintia, cari singe erau indreptatiti a ne
representă dupa legile pi ordinabile sustatorie!

Acestu advocatu octroiatiun deplin'a sa necunos-
cintia si necunoscere a impregiuiloru noastre si a hota-

lului, a primitu in numele nostru, si fără autorizarea
noastră, clasificatiunea catastrala
de basa, acă a dictatu-o dupa dorinti'a si placulu Dtale,
d. Conte, la p. otocolu in limb'a germana, nōe necunoscuta,
si a silitu pre coloni si pre nobili presentu a subscrie
protocolulu, fără a scō ce subscriu, că-ci despre urmări
nimene nu ne-au instruitu, fiindu incungurati noi numai
de straini, neinteresati pentru cauză noastră cea drepta.

In urm'a acesteia, ai condusu, dle Conte,
pre inginerulu commassatoriu I. Sz., de a me-
suratu hotarulu, dăra tablele nostre numai in con-
creto le au potutu mesură, că ci facundu-se această a
dou'a commassatiune cu forti'a, fără scirea noastră a
toturoru, nu ne-amu tienutu indetorati a-i aretă parcelele
nostru deosebi, ce neci nu poteamu face, d'in motivele
recunoscute de acelu-a-si ingineru.

Deci, inginerulu susternu unu operatu numai defec-
tuosu la tribunalulu, si, in favorulu DTale, acestu-a decisu
numai decātu a se autentică operatulu, era apeditiunea cu
datulu 12 maiu 1862 Nr. 29, se facu pentru nobili era
numai cătra Burzo Filipu, omulu DTale placutu, igno-
randu-ne pre toti cei-a-lalti.

Resultatulu pertractarei de autenticatiune se vede
d'in protocollulu dto 21 iuniu 1862, Nr. 137.

Singuru cu această ocaziune amu avutu cale pentru
antēi'a ora a ne informă despre starea lucrului si inten-
tiunea periculosa a DTale, Dle Conte, pentru că au fostu
de facia in commissiune membri romani, cari ne-au in-
cunoscintiatu pre cale officiosa verbala, si, informandu-ne
noi deplinu, neci nu amu intardiatu a ne declară francu,
că noi nu voimu a impedecă neci a cēst a commas-
satiune noua, decum-va are scopuri economice si
pentru noi, si in p. 4. ne-amu si declarat, că tabl'a
noastră cea departata d'in Sierpoi'a se se aduca mai aproape
langa tabl'a Pinticosa d'in gur'a Periculului, — era
tabl'a Valei-Malului (de 80 jugere) langa tabl'a Valei-
Strimb'a (de 270 jug.), — această pretensiune a noastră
atātu de modesta si moderata a urmatu eventualu pentru
acelu casu, dēca DTa, Dle Conte, nu ai voi a ne deeră
puncteloru 1. 2. 3. — totu-odată amu cerutu, ca ori-ce
schimbu si stramutare, să se faca prin o clasificatiune
noua, cu cuvintele urmatorie: „Azon nem reménylett
esetre pedig, hogy ha törvényezéki itéletnél fogva is a
tagosítási terv szerent, bár melyik a jelenlegi tulajnok
közül birtokunkból kiesne, érdektelen idegen becsúlok
által osztályoztassék, és annak minősége és arányához
képest részeltessenek az új nyilak kiszakasztása alkalmával.“

In urm'a acesteia pertractari, s'a adusu sentinti'a
tribunalului despre dialocarea partiloru noue sub Nr. 74
ex 1863, carea lovindu-ne de a dreptulu in interesele
nostru, si facundu-ne esistinti'a in viitoriu illusoria, pro-
blematica, amu apelatu-o, cerendu ca să fimu sustienuti
in posesiunea tablei „Strimb'a“, si să se puna langa ea
tabl'a Valei-Malului, — amu datu totu-deodata informa-
tiunea cuvenita cătra advocatu, de a sustiené si tabl'a
„Pinticosa“, cu impreunarea tablei „Sierpoi'a“, precum
classificatiunea desinteresata a locurilor, — si decum-va
d'in recursulu nostru au ramas ce-va neatinsu, acă a
potutu urmă numai prin corumperea advocatulu d'in
partea contraria — prin necredinti'a acelu-a. — Nu
aflăm de lipsa a atinge si decisiunile tribunaluloru su-
preme, esite tote in favorulu DTale, — amu crediutu
inse de lipsa a alergă si la tronulu Majestatei Sale dupa
dreptatea nōe negata, si a susterne o petitiune de praes.
12 martiu 1868 Nr. 4414—6996 pentru invalidarea sen-
tinteloru ingreunatorie.

8. In impregiurările de facia, pentru noi nefavori-
torie, — candu ori-ce glasu romanescu d'in poporu in
faci'a aristocratiei domitorie magiare si in cauze private
decisu a recurge inca odată
la sentiulu de dreptate si de cuviintia, pre această cale,
la care ne a indemnatu procedu'a DTale facia cu noi —
Spre ajungerea scopului, aflăm de lipsa a ne provocă
la pertractarea tienuta, in urm'a decisiunei reg. trib. urb.,
dto 29 septbr. 1869 Nr. 99, adusa pentru scisiunea
partiloru celoru noue, cu care ocaziune ne-amu declarat
si noi acuma pentru antēi'a ora prin unu reprezentantu
cunoscutoriu de starea lucrului si de sentiulu animeloru
nostru, facia cu reprezentantulu DTale, dupa aretarea
protocolului, in urmatoriele:

„De végre is megtörtént a határ-regulatio, s annak
következtében a felperes Gróf ur a comune terre-
num leg jobb részeit maga részére foglalta el,
a nemeseknek pedig az egész 11,790 holdnyi területből,
melyből 6k a regulatio előtt mintegy harmadát birták,
csakis 788 hold területet kaptak, de ebből is, csakis 270
hold a Strimbába vala jobb minőségű, melyet 6k 1835-től
innen mivelve, jukaikkal és marháikkal megrágyázva,